

REFERENDUM

UVOD

Predmet našega preučevanja v tej seminarski nalogi je referendum. Referendum pa je pravica državljanov, da z glasovanjem odločijo o kakem vprašanju. Danes v sodobnih parlamentarnih demokracijah je uporaba referenduma nekaj povsem običajnega, razprave okoli referenduma potekajo predvsem o vprašanju načina, oblike, dimenzije njegove uporabe. Mene predvsem zanima, kakšne oblike referendumov imamo nasploh in v Sloveniji in ter referendum v ustavi Republike Slovenije.

Seminarska naloga je v bistvu razdeljena na dva dela. V prvem delu najdemo predvsem splošne pojmovne opredelitve referenduma, njegov razvoj in zgodovino ter ustavne omejitve oziroma prepovedi uporabe referenduma

V drugem delu seminarske pa se osredotočim predvsem na Republiko Slovenijo. Najprej najdemo splošne podatke in pravila o referendumu v ustavi Republike Slovenije, nato pa si še pogledamo vse referendume, ki so bili izvedeni v Republiki sloveniji.

1. SPLOŠNO O REFERENDUMU

1.1. KAJ JE REFERENDUM IN NJEGOVE OBLIKE

V slovarju najdemo interpretacijo, da je referendum glasovanje prebivalcev določenega ozemlja ali članov določenega kolektiva o sprejetju ali odklonitvi pomembnega zakona, predloga.

V ustavnopravni teoriji pa označujemo z izrazom referendum obliko izjavljanja volivcev o ustavi, zakonu ali o drugem pravnem aktu in o drugem vprašanju, ki je pomembno za neko družbeno skupnost. S pravnega vidika pomeni referendum pravico vseh državljanov, ki imajo volilno pravico (kdo so ti volilni upravičenci v Republiki Sloveniji, najdemo v Ustavi RS v 43. členu), da s splošnim glasovanjem določijo o posameznem aktu zakonodajnega telesa. Referendum štejemo za eno od oblik neposredne demokracije oziroma neposrednega odločanja državljanov.

Glede na vsebino oziroma predmet, o katerem odloča referendum, razlikujemo med ustavnorevizijskim referendumom, zakonodajnim referendumom in referendumom o ostalih vprašanjih. Z ustavnorevizijskim referendumom označujemo obliko neposrednega opredeljevanja volilcev v postopku revizije ustave. Zakonodajni referendum se od ustavnorevizijskega referenduma loči po tem, da se z njim sprejemajo oziroma spreminjajo zakoni.

Značilnost referendumskega izjavljanja je opredeljevanje z »da« ali »ne« oziroma z »za« ali »proti« določenemu aktu ali vprašanju. Za to obliko neposrednega izjavljanja se uporabljajo tudi drugi izrazi, kot na primer plebiscit, ljudsko glasovanje, ljudsko posvetovanje itd.

Ustavnoppravna teorija razlikuje tudi med *referendumom*, *ljudskim vetom* in *plebiscitom*. Na zakonodajnem referendumu volilci odločajo o nekem zakonu, ki ga je že sprejelo predstavniško telo, vendar pa še ni v veljavi. Tukaj je odločitev pozitivna in gre za dokončno potrditev že sprejete odločitve, če glasujemo »za«. Z ljudskim vetom volilci glasujejo o nekem zakonu, ki ga je predstavniško telo že sprejelo in je že v veljavi. Torej pri ljudskemu

vetu gre za to, da se prepreči ali spodbudi nadaljnjo delovanje tega zakona. Tukaj je odločitev negativna in gre za razveljavitev že dokončno sprejete odločitve, če glasujemo »za«. Velika

razlika med tema dvema oblikama glasovanja je, da se ljudski veto uvede le na ljudsko iniciativo. Referendumu podobna institucija je plebiscit. Plebiscit je ena od možnosti posrednega izjavljanja državljanov o nekem vprašanju, ki so v prisotnosti zakonodajnega telesa. Plebiscit je lahko (notranji) državni ali mednarodni. Prvi pomeni način izjavljanja volilcev o notranje pravnih ali političnih vprašanjih, drugi pa opredeljevanje o vprašanjih mednarodnega značaja, najpogosteje kot sredstvo za izvrševanje pravice do samoodločbe naroda oziroma prebivalcev. Plebiscit odloča v zvezi z izjavljanjem o obliki vladavine, izbiri in pristojnostih šefa države ali o drugih pomembnih političnih vprašanjih, torej vprašanjih izvršne veje oblasti.

1. 2. RAZVOJ OZIROMA ZGODOVINA REFERENDUMA

V razvoju institucije referendumu odigrajo najpomembnejšo vlogo Švica, ZDA, Francija.

Referendum je nastal v srednjeveških Švicarskih kantonih, v katerih je nadomestil starejšo obliko odločanja na občem zboru volilcev kantona (Landsgemeinde)¹. V Švicarskih kantonih so se referendumu podobne institucije pojavile že v 15. stoletju. Prvo glasovanje, ki je nam znano je bilo izvedeno v Bernu leta 1439, ko se je ljudstvo izreklo za nove davke, potrebne za vojno s Zurichom. Referendum je bil tukaj prvič uveden s švicarsko ustavo iz leta 1802 za odločanje o reviziji ustave. Ustava iz leta 1848 je določila obvezen ustavodajni referendum, medtem ko je bil zakonodajni referendum uveden šele z zvezno ustavo leta 1874.

V ZDA je bil referendum uveden že ob nastajanju severnoameriške zveze leta 1776. Izmed takratnih 13 držav, sta dve (Massachusetts leta 1778 in 1780 in New Hampshire leta 1783) predložili svoji ustavi na referendum. Na tak način so bile kasneje sprejete tudi ustave večine držav ZDA.² Ideja o neposrednem odločanju ljudstva, ki je bila spodbujena s francosko revolucijo, se je v zgodnjih letih 19. stoletja ponovno uveljavila v praksi ZDA. Po tem dobimo nekakšno pravilo v ZDA, da države, ki vstopajo v zvezo, zahtevajo soglasje ljudstva o ustavi, kar se je vse pogosteje uveljavljalo tudi za spremembo ustave. Pri tem je zanimivo, da se referendum in ljudska iniciativa nista nikoli uporabljali na zvezni ravni, temveč le na ravni držav ZDA. V državah ZDA je bil uveljavljen tako ustavodajni kot zakonodajni referendum, s tem da je bil slednji uveden kasneje in da ni postal tako široko uporabljen kot ustavodajni.

¹ O tem B. Režak: neposredna demokracija v gorskih kantonih osrednje Švice, str. 224- 228, in Referendum, ljudska iniciativa in pravica odpoklica kantonalnega predstavniškega telesa v Švici, str. 61 in 62.

² O tem W. Anderson, E. Weidner: State and local government in the United States, str. 65. Referendum v Massachusettsu leta 1778 šteje za prvi ustavodajni referendum v svetu.

V Franciji se po zmagi revolucije in pod vplivom Rousseaujevih idej o družbeni pogodbi in naravi predstavniške oblasti, začne razvijati referendumska institucija. Po sprejemu resolucije Konventa leta 1792, ki je razglasil, da ni ustave, če je ne sprejme ljudstvo, je bil referendum vnešen v dve ustavi, ki ju je konvent izglasoval leta 1793. obe ustavi sta bili predloženi

ljudstvu v potrditev. Napoleon je uvedel nam že znano prakso postavljanja vprašanj ljudstvu, na katere je bilo potrebno odgovoriti z da ali z ne. V času prvega carstva so na tak način izvedli dva plebiscita. Po Napoleonovem padcu leta 1815 do državnega udara Napoleona III. Leta 1851 referendum v Franciji ni tako rekoč obstajal. Novi cesar ga je nato ponovno uvedel, vendar pa pod imenom plebiscit, za odločanje ljudstva o pomembnih vprašanjih. Plebiscit je

bil izveden trikrat: leta 1851 o vprašanju prenosa pravice do sprejema ustave na Napoleona III. ; leta 1852 o vprašanju sprejema Napoleona za cesarja in leta 1870 o sprejemu izvedene ustavne reforme. Zloraba institucije referenduma za legitimizacijo avtoritativnega režima je imela za posledico, da ustava tretje republike leta 1875 ni vključevala referenduma in da so vsi kasnejši poskusi uporabe referenduma naleteli na odpor in zavračanje. Zato šele po drugi svetovni vojni referendum dobi ponovno domovinsko pravico v Franciji. Leta 1945 in 1946 je bil uporabljen kar trikrat, leta 1946 pa ga je za ustavno revizijska vprašanja uvedla tudi nova francoska ustava. Zakonodajni referendum je bil v francosko ureditev prvič uveden z ustavo leta 1793, poznali pa sta ga tudi ustavi iz leta 1852 in 1870, vendar predvsem kot sredstvo za reševanje sporov med državnim poglavarjem in predstavniškim telesom. Ustava četrte republike iz leta 1946 ga ni predpisovala, z dokajšnjimi omejitvami ga predvideva veljavna ustava pete republike iz leta 1958. Ta določa tudi ustavnorevizijski referendum. Institucija ljudske iniciative pa v Franciji ni nikoli obstajala.

Referendum pa se je tudi zelo zgodaj dotaknil Avstrije leta 1902. O uvedbi referenduma pa se je veliko razpravljalo tudi v Angliji ob parlamentarni reformi, izvedeni s Parliament Act leta 1911. Za referendum so »navijali« predvsem konzervativci, ki so želeli z njim nadomestiti zmanjšano vlogo zgornjega doma. Referendum je bil predviden za vse zakone, razen fiskalnih, izvedel pa bi se pred potrditvijo zakona s strani kralja. Amandma je zgornji dom sprejel, spodnji dom, v katerem so imeli večino liberalci, pa ga je zavrnil.³

Kot smo že povedali, se je referendum v svoji začetni razvojni fazi v Švici, ZDA in Franciji uporabljal le za sprejem oziroma spremembo ustave, šele kasneje se je njegova uporaba širila tudi na zakonodajno področje in na druga pomembna politična in družbena vprašanja. Primarna uporaba referenduma na ustavodajnem področju se je utemeljevala s tem, da je ustava temeljni zakon, s katerim prenaša ljudstvo oblast na določene organe, in je zato potrebno, da to voljo izrazi ljudstvo neposredno in ne zgolj posredno. Volilci se morajo izrecno izjaviti o delegaciji zakonodajne oblasti, ki jo izvršuje predstavniško telo. Nasprotniki takega razumevanja menijo, da izhajajo ti avtorji z zgrešene zasnove o ustavi kot o družbenem dogovoru, kot konstitutivnem aktu države. Država je namreč obstajala še pred ustavo, zato se z njo le določa oblika države in vladavine. Ustava je po svoji naravi le zakon kot vsi ostali zakoni.⁴ S postopnim širjenjem referenduma tudi na zakonodajno področje je to razlikovanje v mnogočem izgubilo pomen, ker se danes v veliki večini držav uporablja tako na ustavodajnem kot tudi na zakonodajnem področju.

³ A. Esmein, op. cit., str. 193 in nasl.

⁴ A. Esmein, op. cit., str.402 in nasl.

V zgodovinskem razvoju je postal referendum ne samo zelo primerna, ampak tudi prožna oblika neposredne demokracije, ki omogoča odločanje o zelo različnih političnih vprašanjih, in to na različne načine. V razvoju instituta so se oblikovale različne vrste referendumov in različni načini njegove uporabe. Kljub pestrosti klasifikacij referendumov v teoriji, utemeljenih na različnih merilih, med njimi ni pomembnejših razlik. Razlikujejo se predvsem po številu kriterijev, ne pa toliko po njihovi vsebini.⁵

1. 3. PREPOVEDI IN OMEJITVE UPORABE REFERENDUMA

Kljub temu, da je v veliko državah referendum v uporabi, je njegova uporaba v nekaterih ureditvah izrecno omejena. Za razliko od zakonodajnega v ustavnorevizijskem postopku te omejitve niso eksplicitno določene v ustavi, temveč izhajajo iz prepovedi in omejitev revizije ustave. Nekateri države namreč prepovedujejo oziroma omejujejo kakršnokoli spreminjanje ustave ali posameznih njenih določb, zato tudi referendumov ni mogoče razpisati. Drugače pa je v zakonodajnem postopku, kjer pa se uporaba referendumov izrecno prepoveduje. V nekaterih državah za določene primere ni možno razpisati referendumov:

-finančne zakone: davčne in proračunske zakone (Italija); pri zakonih finančne narave so državljani kot davkoplačevalci neposredno materialno zainteresirani, zato je utemeljeno pričakovati, da take zakone ne bi podprli. Seveda je mogoče razmišljati tudi drugače, zlasti če je poraba sredstev strogo namenska in transparentna (npr. Samoprispevki pri nas).

-zakone o amnestiji in o splošni pomilostitvi (Italija); Ta pravica je v domeni zakonodajnega organa oziroma šefa države. Ustavodajalci sodijo, da je izvrševanje kazenske politike preveč občutljive narave, da bi jo lahko prepustili emocijam in simpatiji volilcev.

-akte o ratifikaciji mednarodnih pogodb (Italija); ko gre za mednarodne pogodbe in druga vprašanja zunanje politike, je nasprotovanje uporabi referendumov povezano zlasti z občutljivostjo mednarodnih odnosov in nestrokovnostjo ter ne kompetentnostjo volilnega telesa za odločanje o teh vprašanjih. Vendar tudi teh argumentov ni mogoče posploševati, zlasti ko gre za mednarodne sporazume o vključitvi države v posamezne mednarodne asociacije (NATO,EU, ITD.), in ki neposredno ali posredno vplivajo na pravni status države.

-zakone, ki se sprejemajo po hitrem postopku (Danska, vendar lahko tretjina poslancev zahteva referendum tudi o takem zakonu; če tak zakon ni potrjen, preneha veljati takoj po objavi izida referendumov); takšni zakoni se sprejemajo v izjemnih okoliščinah, ko je potrebno hitro in učinkovito ukrepanje, referendum pa bi to onemogočil. Po drugi strani pa lahko predstavniško telo sprejme zakon po hitrem postopku in s tem prepreči referendumsko odločanje.

-druge zakone: zakone o javnih uslužbencih, zakone o dodeljevanju državljanstva, zakone o razlastitvah in zakone, ki zadevajo obveznosti, ki izhajajo iz pogodbenih obveznosti (Danska).⁶

⁵ I. Kaučič, Referendum in sprememba ustave, str. 22

⁶ I. Kaučič, Referendum in sprememba ustave, str. 24

2. REFERENDUM V REPUBLIKI SLOVENIJI

2. 1. SPLOŠNO O REFERENDUMU V NOVI USTAVI REPUBLIKE SLOVENIJE

Z novo ustavo so bile v našo ureditev uvedene skoraj vse najpomembnejše in uveljavljene oblike neposredne demokracije: referendum, ljudska iniciativa, pravica do peticije. Z njimi je ustava omogočila neposredno udeležbo volilcev v procesu oblikovanja ustavnih in zakonskih aktov in odločanja o njih.

Naša ustava je uredila ustavno revizijski referendum, zakonodajni referendum in referendum o ustanovitvi občine. Po ustavi lahko državni zbor o vprašanjih, ki se urejajo z zakonom, razpiše referendum na svojo pobudo, mora pa ga razpisati, če to zahteva najmanj tretjina poslancev, državni svet ali štirideset tisoč volilcev. Ustava torej ne predvideva obveznega referenduma temveč le na pobudo ali zahtevo omenjenih subjektov. Pravico glasovanja na referendumu imajo vsi državljani, ki imajo volilno pravico. Kdo ima pri nas volilno pravico izvemo v 43.členu ustave Republike Slovenije. To so vsi državljani, ki so dopolnili 18 let. Predlog je na referendumu sprejet, če je večina volilcev glasovala zanj. Državni zbor je vezan na izid referenduma.⁷ Razen referenduma na ustavodajnem in zakonodajnem področju določa ustava tudi referendum o ustanovitvi občine.⁸ Referendum o ustanovitvi občine je predviden kot obvezen, kar pomeni, da ga je potrebno razpisati in izvesti na temelju ustave same. Državni zbor ne more sprejeti zakona brez predhodne referendumske odločitve, kar pa nujno ne pomeni, da ga odločitev volilcev pravno zavezuje. Praviloma ni vzrokov zakaj Državni zbor ne bi upošteval volje volilcev, ker pa lahko pride do kolizije interesov med prebivalci posameznih območij glede na njihove vključitve v eno ali drugo občino, je potrebno državnemu zboru prepustiti pravico, da v takih primerih arbitrarno odloči.

Poleg vseh teh treh vrst referendumov v Sloveniji imamo še posvetovalni referendum. Tega lahko na svojo pobudo razpiše državni zbor o vprašanjih iz svoje pristojnosti, ki so širšega pomena za državljane Republike Slovenije.

Ustava Republike Slovenije ne prepoveduje ali omejuje spreminjanja posameznih določb svoje ustave, s tem tudi ne omejuje uporabe referenduma v ustavnorevizijskem postopku. To velja tudi glede vprašanj, o katerih se lahko odloča na zakonodajnem referendumu. Upošteva se, da je referendumsko odločanje izjema, ne pa pravilo sprejemanje zakonov, bi bilo smiselno, da bi zakon izključil možnosti referendumskega odločanja v tistih primerih, ko je to nujno zaradi same narave zadev. Zlasti bi to moralo veljati za zakone, ki se sprejemajo po hitrem postopku, za zakone, od katerih je neposredno odvisno izvrševanje sprejetega državnega računa in za zakone, ki se sprejemajo za izvrševanje mednarodnih pogodb, saj ustava določa, da morajo biti zakoni v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo.⁹ V primerih mednarodnih pogodb, ki posegajo v državno pravni status Republike Slovenije, bi državni zbor najustrezneje ravnal, če bi tako vprašanje predložil na referendum preden o njem odloči oziroma preden ratificira mednarodno pogodbo.

⁷ 90.člen ustave Repulike Slovenije

⁸ 139. člen ustave Republike Slovenije

⁹ 8.člen ustave Republike Slovenije

2. 2. VSI IZVEDENI REFERENDUMI V REPUBLIKI SLOVENIJI

Do leta 2005 se je v Sloveniji zvrstilo oziroma izvedlo, kar osem referendumov. Do leta 2002 pa je bilo v Sloveniji kar 40 referendumskih pobud. Naš prvi referendum se je izvedel leta 1996 in zadnji 2005.

1. Leta 1996, ko smo v Sloveniji prvič izvajali referendum, so se volilni upravičenci odločali o volilnem sistemu. Referendum se je imenoval »Referendum za volitve v Državni

zbor RS«. Volilci so se takrat odločali kar o treh različicah volilnega sistema in čeprav sprva ni nobena dobila potrebne večine, je kasneje ustavno sodišče odločilo, da je zmagal večinski sistem. Tudi ta odločitev ni obveljala, saj je državni zbor s spremembo ustave obšel referendum in odločbo ustavnega sodišča. V letu 1996 je imelo pravico glasovati 1.537.459 volilcev, od teh je glasovalo le 583.380 volilcev, kar je 37,9% udeležba na volitvah.

2. Leta 1999 smo se na referendumu odločali o financiranju izgradnje tretjega bloka termoelektrarne v Trbovljah. Vprašanje je bilo bolj strokovne narave in se v celoti glasi »Ali ste za to, da se vprašanje financiranja izgradnje TET 3 uredi tako, kot je predlagano s predlogom zakona za zagotavljanje sredstev za sofinanciranje izgradnje in o poroštvu Republike Slovenije za najetje kreditov za izgradnjo Termoelektrarne Trbovlje 3, in sicer: - da se del sredstev zagotavlja iz vsakoletnega proračuna Republike Slovenije, - da za obveznosti iz domačih in tujih posojil, ki jih bo najelo Javno podjetje Termoelektrarne Trbovlje, daje poroštvo Republika Slovenija - in da se izpušča vprašanje ostalih investicijskih sredstev, ki jih Javno podjetje Termoelektrarne Trbovlje samo nima, oziroma bi jih lahko pridobilo le pod pogojem trajnih državnih poroštev za administrativno in na račun plačnikov elektrike določeno ceno električne energije na njenem pragu za časa gradnje in za časa obratovanja TET 3?«. Za je glasovalo 84.435 (19,76%) volilcev, za proti pa je glasovalo 333.478 (78,04%) volilcev. Od 1.564.170 volilnih upravičencev je prišlo na volišča le 427.443 volilcev kar pa pomeni, da je bila volilna udeležba manjša od tretjine (27,33%), volilci pa so usodo termoelektrarne takrat zapečatili.

3. Leta 2001 je potem prišel na vrsto referendum o umetni oploditvi samskih žensk, ki je javnost dodobra razburkal. Bil pa je sporen tudi s pravnega stališča, saj se po mnenju nekaterih na referendumu ne bi smelo odločati o pravicah posameznika. Na referendumu 17. junija 2001 je imelo pravico glasovati skupaj 1.592.650 volilcev. Glasovalo je skupaj 567.878 volilcev (35,66%). Na referendumsko vprašanje: »Ali ste zato, da se uveljavi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo, sprejet v Državnem zboru dne 19. aprila. 2001?«, je za »za« odgovorilo 149.7999 (26,38%) volilcev.

4. 19. januarja 2002 smo Slovenci na referendumu glasovali kar o dveh vprašanjih. Za ta dan je bil že razpisan referendum o preoblikovanju slovenskih železnic, kasneje pa se mu je pridružil še referendum o povračilu vlaganj v telekomunikacijsko omrežje. Na referendumsko vprašanje: »Ali naj se s predlaganim zakonom o preoblikovanju in privatizaciji javnega podjetja Slovenske železnice, d.d. (ZPPJPSZ – EPA 578-III – nujni postopek) uredi preoblikovanje in privatizacija javnega podjetja Slovenske železnice, d.d. drugače kot je predlagano, in sicer tako: da javno podjetje Slovenske železnice, d.d. deluje kot javno in enovito podjetje, ki zagotavlja kakovostne železniške storitve in varnost ter urejenost železniškega prometa; da se v javno podjetje Slovenske železnice, d.d. vključijo vse tiste dejavnosti, ki so nujno potrebne za zagotavljanje varnega in urejenega železniškega prometa;

da se v primeru privatizacije javno podjetje Slovenske železnice, d.d. privatizira zgolj kot celota tako, da država ohrani večinski delež in prevladujoč vpliv; da se v skladu z zahtevami Evropske unije javnemu podjetju Slovenske železnice, d.d. zagotovi takšno finančno strukturo, na podlagi katere se bodo vzpostavile razmere za uspešno poslovanje javnega podjetja Slovenske železnice, d.d.; da se javnemu podjetju Slovenske železnice, d.d. zagotovi dolgoročno sistemsko financiranje tistih železniških storitev, ki se izvajajo zaradi javnih koristi tako, da pokrije razliko med ceno, ki jo določa država, in dejanskimi stroški javnih prevozov, ki jih zahteva država, in zagotavlja tudi ustrezen razvoj teh storitev; da se zagotovi pospešeno izvajanje nacionalnega programa razvoja slovenske železniške infrastrukture.«Na referendumu 19. januarja 2003 je imelo pravico glasovati skupaj 1.610.180 volivcev. Glasovalo pa je skupaj 501.499 volivcev (31,1 %). "Za" je glasovalo 236.534 volivcev ali 47,17 % od vseh oddanih glasovnic oziroma z besedo "proti" 254.904 volivcev ali 50,84 % od vseh oddanih glasovnic. Drugo referendumsko vprašanje pa se je glasilo: »Ali naj se z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (EPA 596-III, ZVVJTO): Uredi vprašanje upravičencev do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje tako kot je predlagano, in sicer, da bi upravičenci imeli pravico do vračila vlaganj ne glede na datum sklenitve pogodbe s predniki Telekom Slovenije d.d. in Samoupravnimi interesnimi skupnostmi (SIS). Uredi vprašanje osnove za vračilo vlaganj tako, kot je predlagano in sicer tako, da se plačani znesek po pogodbi, ki predstavlja vlaganje v telefonske centrale, medkrajevne vode in krajevna telefonska omrežja, v celoti povrne v denarnih sredstvih. Uredi vprašanje začetka vračanja upravičencem, tako, kot je predlagano, in sicer tako, da se začne vračati upravičencem v roku enega meseca po prvem vračilu kupnine od privatizacije državnega deleža v Telekomu Slovenije d.d.«. Na referendumu 19. januarja 2003 je imelo pravico glasovati skupaj 1.610.180 volivcev. Glasovalo je skupaj 501.780 volivcev (31,1 %). Z besedo "za" je odgovorilo 384.925 volivcev ali 76,72 % od vseh oddanih glasovnic oziroma z besedo "proti" 111.143 volivcev ali 22,15 % od vseh oddanih glasovnic.

5. 23. marca 2003, smo se prav tako odločali o dveh referendumskih vprašanjih. Prvo vprašanje se je nanašalo na vstop Republike Slovenije v Evropsko unijo. Na referendumsko vprašanje: »Ali se strinjate, da Republika Slovenija postane članica Evropske unije (EU)?« je z besedo "za" odgovorilo 869.171 volivcev ali 89,64 % od veljavnih glasovnic oziroma z besedo "proti" 100.503 volivcev ali 10,36 % od veljavnih glasovnic. Na referendumu je imelo pravico glasovati skupaj 1.613.305 volivcev. Glasovalo je skupaj 975.015 volivcev (60,44 %). »Ali se strinjate, da Republika Slovenija postane članica Organizacije Severnoatlanske pogodbe (NATO)?« je z besedo "ZA" odgovorilo 637.882 volivcev ali 66,08 % od veljavnih glasovnic oziroma z besedo "PROTI" 327.463 volivcev ali 33,92 % od veljavnih glasovnic. Drugo referendumsko vprašanje se je nanašalo na vstop v nato in se je glasilo: »Ali se strinjate, da Republika Slovenija postane članica Organizacije Severnoatlanske pogodbe (NATO)?« Z besedo "za" odgovorilo 637.882 volivcev ali 66,08 % od veljavnih glasovnic oziroma z besedo "proti" 327.463 volivcev ali 33,92 % od veljavnih glasovnic. Glasovalo je skupaj 974.988 volivcev (60,43 %).

6. 21. septembra 2003 smo lahko glasovali na referendumsko vprašanje: » Ali ste za to, da se v predlogu Zakona o spremembi zakona o trgovini (EPA 750-III) določi, da so prodajalne za nujne življenjske artikle odprte največ do 10 nedelj v letu, razen bencinskih servisov, prodajaln v bolnišnicah, hotelih, na letališčih, mejnih prehodih ter železniških in avtobusnih postajah, z omejeno površino, ki so lahko odprte brez omejitev?« Za je glasovalo 256.461 volivcev ali 57,53 % od števila oddanih glasovnic oziroma z besedo proti je glasovalo

185.773 volivcev ali 41,67 % od števila oddanih glasovnic. Glasovalo je skupaj 445.842 volivcev (27,54 %).

7. Tehničnega referenduma 2004 se je udeležilo 511321 volivcev od tega jih je za glasovalo 19493 (3,82%) in proti 483657(94,68%).

8. Referenduma o zakonu o RTV, ki ga je zahtevala skupina 31 poslancev LDS in SD, se je 25. septembra udeležilo 30,7 odstotka volilnih upravičencev. Za zakon je glasovalo 50,3 odstotka volivcev, proti 48,92 odstotka, neveljavnih je bilo 0,78 odstotka oddanih glasovnic. To je bil zadnji referendum v obdobju leta 2005. Vprašanje pa se je glasilo: »Ali ste za to, da se uveljavi Zakon o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1), ki ga je na predlog Vlade Republike Slovenije sprejel Državni zbor Republike Slovenije 15. julija 2005?«.

ZAKLJUČEK

Skozi seminarsko nalogo smo izvedeli veliko novih pojmov o referendumu recimo, da ločimo med ustavnorevidijskim referendumom, zakonodajnim referendumom in referendumom o drugih vprašanjih. Izvedeli smo, da referendum izvira iz Švice, vendar pa Švica ni edina, ki je pripomogla k njegovemu razvoju, saj pomembno vlogo tukaj igrata tudi ZDA in seveda Francija. Spoznali smo, da tudi za referendum obstajajo določene prepovedi in omejitve uporabe, predvsem kadar gre za finančne zakone, zakone o amnestiji in splošni pomilostitvi, akte o ratifikacijah mednarodnih pogodb, zakone, ki jih sprejemajo na hitro. Izvedeli smo to, da ima Slovenija uvedene praktično vse najpomembnejše in uveljavljene oblike neposredne demokracije (referendum, ljudska iniciativa, pravica do peticije) ter, da je bilo v Sloveniji kar 8 referendumov in 10 referendumskih vprašanj.

VSEBINA

UVOD	3
------------	---

1. SPLOŠNO O REFERENDUMU	3
1.1. KAJ JE REFERENDUM IN NJEGOVE OBLIKE.....	3
1.2. RAZVOJ OZIROMA ZGODOVINA REFERENDUMA.....	4
1.3. PREPOVEDI IN OMEJITVE UPORABE REFERENDUMA.....	6
2. REFERENDUM V REPUBLIKI SLOVENIJI	7
2.1. SPLOŠNO O REFERENDUMU V NOVI USTAVI RS.....	7
2.2. VSI IZVEDENI REFERENDUMI V RS.....	8
ZAKLJUČEK	10
UPORABLJENA LITERATURA	11

UPORABLJENA LITERATURA

KNJIGE

Anderson W., Weidner E.: State and local government in the United States, New York 1955.

Grad F., Zajc D., Kaučič I.: Referendum in sprejemanje nove slovenske ustave, Ljubljana 1990

Jambrek P.: Ustavna demokracija; Graditev slovenske demokracije, države in ustave, Ljubljana 1992

Kaučič I.: Referendum in sprejemanje nove slovenske ustave, Ljubljana 1994

PRAVNI VIRI

Ustava Republike Slovenije, 1991

PRISPEVKI, GRADIVO, ANALIZE IZ MEDMREŽJA

Republiška volilna komisija, povezava na zgodovino odločanj državljanek in državljanov, <http://www.gov.si/rvk/> (1. 12. 2005)

Republiška volilna komisija, izidi glasovanja referendumov rtvs- uradni, <http://www.gov.si/rvk/RTVS/index.html> (1. 12. 2005)

Ustava republike Slovenije /URS/, http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r01/predpis_USTA.html (30. 11. 2005)

Republiška volilna komisija, http://www.sigov.si/mf/slov/proracun/zaklj_racun_2003/ZR2003_III_2_123.pdf (30.11. 2005)

Nato, <http://nato.gov.si/slo/slovenija-nato/javna-mnenja/magnetogram/> (30. 11. 2005)